№ 298. w Wtorek dnia 21. Grudnia 1847.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Deckera i Spółki.* — Redaktor odpowiedzialny: *N. Kamieński.*

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Berlin, d. 19. Grudnia. — Marszałek sejmu książe Solms-Hohensolms do komitetu wstępnego mającego przygotować prace kommitetom stanowym, powołał po dwóch deputowanych z każdéj prowincyi. Z księstwa poznańskiego zjechać mają Brodowski dyrektor jeneralny ziemstwa, i Naumann, radca tajny i nadburmistrz miasta Poznania.

Berlin dn. 18. Grudnia. — Siostra Mierosławskiego zamężna Mazurkiewiczowa otrzymała pozwolenie do rozmówienia się z bratem swoim Mierosławskim w więzieniu Moabit w obec urzędnika. Po téj rozmowie, ma natychmiast opuścić Berlin.

Poznań. — Wypadki roku 1846. niepomyślny wywarły wpływ na stosunki handlowe wielkiego księstwa poznańskiego. Kupcy nasi załatwiali tylko na jarmarkach zagranicznych swe interessa gotowizną, ponieważ często nie chciano przyjmować weksli naszych najpierwszych bankierów. Przypisać to należy w części i przesileniu pieniężnemu, jakie się po wszystkich giełdach daje spostrzegać. Niektóre towarzystwa assekuracyjne wręcz oświadczają, że dla w. księstwa poznańskiego pieniędzy nie mają, tak między innemi i zakład bankowy berliński rent, który dawniéj z powodu wyższych procentów, chętnie wypożyczał kapitały na pewne hipoteki w poznańskiém. Sądzą, że stosunkom w wielkiem księstwie poznańskiem dopóty dowierzać nie można, dopóki rosporządzenia wyjątkowe, oddające prowincyą pieczy wojskowéj czyli innemi słowy prawu wojennemu, nie zostaną cofnione. Dla tego uważaliśmy za rzecz stósowną o téj kwestyi napomknąć, aby nie rozumiano, że odwołanie rozporządzeń wyjątkowych na drodze urzędowéj nie jest potrzebne, a powrót do statu quo bez tego oświadczenia wystarcza.

Wspomnieć także musiemy, że w dniu 15. b. m. odbyło się w sali magistratu pierwsze publiczne posiedzenie reprezentantów miasta, na które przybyła liczna publiczność. Między przedmiotami narad jedna była tylko ogólniejszego interessu dottycząca, czyli miasto Poznań ma należeć nadal do towarzystwa assekuracyjnego ogniowego prowincyi. Zdania były podzielone i stanęło na tém, że wysadzono komissyą, złożoną z p. Bielefelda, Traegera, Hanckego i Müllera, która ma na przyszłém posiedzeniu zdać sprawę w téj mierze. (Gaz. pozn. niem.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 9. Grudnia. — Ustawa przechodnia do kodexu kar głównych i poprawczych. (Ciąg dalszy.)

Rozdział. II. O władzach, do których należy stósowanie przepisów nowego kodexu, tudzież o postępowaniu w tym względzie.

Art. 31. Naruszenie ustaw o papierze stemplowym i przykładaniu skarbowego stempla, przewidziane artykułami 493—501, 504, 505 Kodexu, dochodzą i rozstrzygają władze i urzędnicy, dotąd w tym względzie właściwi. Art. 32. Naruszenie przepisów o kwarantannie ulega: *a)* wyrokowaniu sądu wojennego, w przypadkach art. 506—511, 521, 522, 525 i 527 Kodexu opisanych; *b)* rozpoznaniu zwierzchności kwarantanowéj w przypadkach, w art. 512, 513, 514, 516, 517 i 520 Kodexu określonych; *c)* w innych przypadkach, wyrokowaniu zwyczajnych sądów karnych; a w pierwszéj instancyi wyrokowaniu Sądu Kryminalnego. — Art. 33. Z pomiędzy kar za naruszenie ustaw lekarskich, w oddziale ósmym rozdziału pierwszego, działu ósmego nowego Kodexu oznaczonych: napomnienie; nagana; pieniężna do rubli 15; opłata podwójnego konsensu; konfiskata w całości lub w części materjałów aptecznych i farbierskich; czasowe zabronienie praktyki: zamknięcie apteki; przedłużenie farmaceutom czasu do examinu, a pomocnikom aptekarskim wstrzymanie przyjęcia do szkoty farmaceutycznéj; utrata wyłączenia od spisu wojskowego, przyznanego ze względu poświęcenia się farmacyi; wymierzane będą na lekarzy, akuszerów, akuszerki, aptekarzy, materjalistów i inne osoby, od zwierzchności lekarskiéj zawisłe, przez też władze, którym, według dotychczasowych przepisów, karność tego rodzaju nad niemi służy. — Art. 34. Naruszenie przepisow dotyczących jazdy po żelaznéj drodze, jak niemniéj naruszenie ustaw pocztowych, oznaczone w art. 800 i 857 kodexu, rozpoznają: pierwsze władze drogi żelaznéj, a drugie, władze pocztowe. — Art. 35. Za naruszenie przepisów o handlu, rękodziełach, fabrykach i rzemiosłach, kary oznaczone w art. 870, 880 kodexu wymierzają właściwe władze administracyjne i skarbowe. — Art. 36. Wykroczenia przeciw przepisom o utrzymywaniu akt stanu cywilnego, objęte rozdziałem 4., działu dziewiątego kodexu, rozpoznają Trybunały Cywilne pierwszéj instancyi, lub Komissia Rządowa Sprawiedliwości, w czém do kogo według dotychczasowego porządku należy. — Art. 37. Kary administracyjne, skarbowe, policyjne i porządkowe, istniejącemi ustawami oznaczone, utrzymują się tymczasowie w swéj mocy, o ile przez kary nowym kodexem przepisane, zastąpione nie zostały i wymierzane będą przez władze dotąd w tym względzie właściwe. — Art. 38. Ustanowienie; czyli zachodziło pożycie bezprawne mężczyzny z kobietą niezamężną, w art. 721 kodexu opisane i w skutek tego zawiadomienie w tym względzie władzy duchownéj, celem zarządzenia pokuty kościelnéj, należy w pierwszéj instancyi do sądów policyi poprawczéj; wszakże co do wysokości utrzymania, przypadającego dziecięciu, z tego pożycia zrodzonemu i matce jego, wyrokuje sądownictwo cywilne. — Art. 39. sąd policyi prostéj ustanawiając istotę czynu samobójstwa dokonanego przez osobę wyznającą wiarę chrześcijańską dochodzi, czyli w czasie odebrania życie, rzeczona osoba używała władz umysłowych lub przeciwnie i w miarę tego; stósownie do art. 944 kodeksu, sposób pochowania jéj zlwok oznacza. — Art. 40. sprawy o ważności ostatniéj woli samobójstw, należą do sądów cywilnych, które nie będąc koniecznie wiązane śledztwem przez sąd policyi prostéj poprzednio wypeowadzoném mocne, są, co do stanu umysłu samobójcy, dalsze przedsiewziąć sprawdzenie. — Art. 41. Utrzymanie zastrzeżone uwagą do art. 1002 nowego kodeksu, zgwałconéj pannie, z majątku po przestępcy pozostałego, oraz alimenta rodzicom od dzieci przynależne, o jakich jest mowa w art. 1087 tegoż kodeksu, oznaczają sądy cywilne. Sądy cywilne również wyrokują co do czynów, przewidzianych w art. 1009 1100 i 1109 nowego kodeksu, nadto prezes trybunału cywilnego, na żądanie rodziców rozporządza z mocy art. 1086 kodeksu, zamknięcie dzieci ich, w domu poprawy. — Art. 42. sprawy o lichwę nie mogą ulegać rozpoznaniu sądów karnych, nim istnienie jéj, wyrokiem ostatecznym lub prawomocnym sądu cywilnego lub handlowego uznaném zostanie. W sprawach tego rodzaju, sąd cywilny lub handlowy stanowić ma, na zasadzie dowodów, dopuszczonych w sprawach cywilnych lub handlowych w ogólności, a ilekroć istnienie lichwy wyrokiem ostatecznym uzna, lub poweźmie wiadomość, iż wyrok jego istnienie to uznający przeszedł w prawomocność, obowiązany będzie odpis takowego wyroku przesłać z urzędu właściwemu sądowi policyi poprawczéj. Ten ostatni sąd, tak w tym przypadku jak i w każdym innym w którym do wiedzy jego dojdzie, iż istnienie lichwy wyrokiem sądu cywilnego lub handlowego ostatecznie lub prawomocnie uznać zostało, pociągnie winnych tego przestąpstwa do odpowiedzialności art. 1217 nowego kodeksu zagrożonéj. Osoby zwykle lichwą, jako sposobem zarobkowania trudniące się, pociągane będą do odpowiedzialności przez sądy karne, bez względu na to, czy sprawa przez sąd cywilny lub handlowy przechodziła lub nie, lecz w takim przypadku, sądy karne tylko co do kary stanowić będą, a wytoczenie sprawy karnéj nie tamuje stronom możności poszukiwania, w drodze właściwéj cywilnéj lub handlowéj, praw z umowy między niemi zawartéj winikających. — Art. 43. sprawy wytoczone przed sądy cywilne, nie mogą być wstrzy-

mywane z powodu zarzutów przestępstwa lub wykroczenia, chybaby okazały się dowody, lub na dostatecznych poszlakach uzasadniony powód do mniemania, iż spełnione zostało przestępstwo lub wykroczenie, od ocenienia którego rozstrzygnięcie żądań stron zawisło. W tym ostatnim przypadku sąd cywilny zawiesi sprawę do wyrzeczenia w téj mierze przez sąd karny właściwy. Jeżeli w sprawie przed sąd karny wytoczonéj, zachodzą okoliczności sporne, z istoty swéj rozpoznania sądu duchownego, cywilnego lub handlowego ulegające od rozstrzygnięcia których zawisło wyrokowanie w drodze karnéj; sąd karny z osądzeniem sprawy wstrzyma się do ostatecznego lub prawomocnego rozpoznania tychże okoliczności, przez sąd właściwy duchowny, cywilny i handlowy. (dal, c. nast.)

S z w a j c a r y a.

B e r n, 13. Grudnia. — Na dzisiejszém posiedzeniu sejmu walnego była mowa o zmniejszeniu wojska mającego stanowić załogę po kantonach, które należały do związku odrębnego. Jenerał Dufour w podanem sprawozdaniu uczynił wniosek, że niepotrzeba więcéj wojska pozostawiać jak 30,000.— W skutek tego większością 13⅔ głosów uchwalono, aby naczelnemu rządowi dać upoważnienie do rozpuszczenia pewnéj liczby żołnierzy, a jenerałowi Dufour do zmniejszenia sztabu.

Na dniu wczorajszym rząd naczelny odebrał następującą depeszę: »Rzym 4. Grudnia 1847. Konsul jeneralny szwajcarski przy Swiętéj stolicy apostolskiéj do rady kantonalnéj Bernu stanowiącéj rząd naczelny Szwajcaryi. Jaśnie wielmożny panie i szanowni panowie! W skutek wiadomości o zajęciu Lucerny, przez wojska konfederacyjne, zgromadziło się wieczorem dnia 7. Grudnia przed pomieszkaniem naszego konsulatu, około 5000 ludzi z pochodniami i chorągwiami państwa kościelnego, jako też innych państw włoskich, na czele z muzyką a okrzykując: »niech żyją wojska konfederacyjne, nieżyje wolnomyślna Szwajcarya!« Deputacya składająca się może z 15 osób, wszedłszy do mego pomieszkania z chorągwią konfederacyjną i z chorągwią państwa rzymskiego, składała mi powinszowania szczęśliwego powodzenia się wojskom konfederacyjnym. Po odpowiedzeniu według przepisów zwykłéj w takim razie grzeczności, wyszła deputacya, dla połączenia się napowrót ze zgromadzeniem, do którego należała. Niedaleko mego domu zaczął się lud rozsypywać na wszystkie strony, okrzykując wiwaty. To liczne zgromadzenie zachowywało się wreszcie zupełnie spokojnie i niezaszło nic takiego, coby komukolwiek najmniejszą nieprzyjemność sprawić miało. Sądzę JWPanie i szanowni panowie, że to doniesienie nie będzie dla was obojętném; podobne demonstracye zapewne znajdą odgłos; pozostawiam panom staranie około rozgłoszenia tego wypadku, nawet w tych kantonach, które zostały zajętemi! Z pewnego powodu prosiłbym o zawiadomienie, że mój niniejszy raport doszedł i korzystając ze sposobności mam zaszczyt itd. Konsul jeneralny B e g r é e.«

Berneńska gazeta ogłosiła spis jezuitów w tak zwanéj jezuickiéj prowincyi lyońskiéj, i to spis z r. 1846. Znajduje się więc w niéj 13 zakonów jezuickich z nowicyatami i seminaryami.

W kantonie berneńkim dnia 12. Grudnia odbywały się wszędzie wybory członków wielkiéj rady. Wszyscy wybrani liczą się do stronnictwa liberalnego. Żadnego stronnictwa związku odębnego, ani przyjaciela jezuitów niepopierano. Dr. Steiger został od trzech miejsc obranym, a mianowicie od Lucerny, Tringen i Reiden. Dr. Häller na dwóch miejscach. W Weggis zgromadzenie z powodu chałasu, musiało być odroczonem. To jest tylko jedyny okrąg, który wyborów jeszcze nie uskutecznił. Ktokolwiek tam zwycięży, skutek ogólny zawsze będzie jednaki. Zwycięztwo bowiem utrzyma się tak stanowczo przy ludziach postępu, jak się jeszcze w żadnym kantonie nie utrzymało.

W Lucernie na targowisku zbożowem po otrzymaniu wiadomości o zaszłych wyborach, postawiono drzewo wolności.

W skutek polecenia tymczasowego rządu lucerńskiego w Uri Emanuel M ü l l e r, inżynier i dawny radzca rządowy ladammann S c h m i d dnia 12. Grudnia pod zasłoną wojskową zostali aresztowani i przyprowadzeni do Lucerny. Dniem wprzody przywieziono do Lucerny 17. skrzyń, które obłożono aresztem w Altorfie, a które uwolnił Siegwart-Müller. Podług doniesień dziennika tessyńskiego R e p u b l i c a n o i w Domodossola policya przetrząsała rzeczy Siegwarta Müllera, a przy tém zabrała mu skrzynię z 50,000 fr., jakkolwiek utrzymywał, że to cudze pieniądze. Siegwart udał się do Nowary, dokąd był wezwany przez gubernatora.

W Lucernie nie sypią się tak bardzo podpisy na pożyczkę dla skarbu lucernskiego, jak się sypały w Zürichu; zdaje się rzeczą pewną, iż zażądana summa 500,000 fran. nie zbierze się ani w połowie. Ostatni termin nadchodzi, aleć trzeba się spodziewać, że nie przyjdzie do wymagania rzeczy niemożebnéj.

A l t o r f (s t o l i c a k a n t o n U r i) d. 12. Grudnia. — Od 30. Listopada nasz kanton jest obsadzony woskiem konfederacyjném; atoli tylko pochwały jego ze wszystkich stron przychodzą. Sprawowanie się jest przykładne. Często żołnierze stojący na kwaterze, nie tylko najmniejszą rzecz opłacają, ale żywią odarte dzieci swego gospodarza. Dzisiaj jest zgromadzona rada krajowa; trzeba się spodziewać, że spory będą żwawe.

Z pospiechem donieść nieomieszkujemy, że zwołana gmina krajowa obrała rząd tymczasowy składający się z landammannów Zgraggen i Muheim fyrszprecha Jaucha, z dawnego landammanna Eppa, pana radnego Lussera, namiestnika Lussera, namiestnika Schmida, i siedmiu innych.

S c h w y z 11. Grudnia. — Rząd tymczasowy naszego kantonu składa się z 5 członków, pomiędzy któremi znajduje się urzędowy namiestnik Kündig ze S c h w y z u. Nadzwyczajne zebranie gminy krajowéj ma się odbyć w środę dnia 15. Grudnia pod Rothenthurm, albo w dzień który inny, jeżeliby powietrze miało niesprzyjać. Dnia 21. Grudnia wielka rada będzie przetrząsała wybory gmin okręgowych, a na przypadek, że zostanie uchwalona potrzeba rewizyi konstytucyi, na ten czas będzie zwołaną rada konstytucyjna na dzień 23. Grudnia. Rada konstytucyjna ma niezwłocznie rozpocząć swe prace i postępować przy nich w ten sposób, że najdaléj do dnia 9. Stycznia konstytucya powinna być zrewidowaną, pozmienianą i drukiem ogłoszoną. Uchwała tycząca się zapłacenia kosztów exekucyjnych, brzmi w tych słowach: »Co się tyczy kosztów z jednéj strony uda się do zakładu religijnego w Einsiedeln, ażeby zaciągnąć potrzebne pieniądze do spłacenia pierwszéj raty, a zarazem uda się do reprezentantów konfederacyi, aby względem dalszych warunków kaucyjnych otrzymać objaśnienia, a o ile można i ulgę.»

Sarnen, (stolica kant. Unterwalden) 12. Grudnia. — Na zgromadzenie gminy krajowéj w dniu 8. Grudnia, zebrało się więcéj ludu jak zwykle. Ludzie doświadczoni tłum ten cenili na 3000 głów; ostatnia gmina krajowa, była jednakże daleko liczniejsza. Landammann Hermann zagaił zgromadzenie, a w mowie swéj przedstawił bardzo spokojnym umysłem obecny stan rzeczy. Dodał, że rada krajowa uznała, iż są potrzebne niektóre zmiany. Wnioski poczynione przez radę krajową przyjęto bez rozpraw, a wnioskami temi było: 1) zniesienie dożywotności urzędów, o ograniczenie urzędowań na lat 7, z prawem obieralności tylko na raz jeden; 2) rozdział władzy prawodawczéj, administracyjnéj i sądowéj; 3) odstąpienie od związku odrębnego; 4) wypędzenie jezuitów z całéj Szwajcaryi. — Nastąpiły potem wybory. Landammannowie zostali potwierdzonemi, Wirz ze Sarnen i Hermann, obadwa ludzie bardzo umiarkowani. Dzienniki radykalne szwajcarskie z wyborów w Sarnen całkiem niezadowolone, bo oprócz Michela i Dr. Durrera, utrzymali się sami konserwatyści. Pan Michel został zarazem posłem na walny sejm i miał zaraz wyjechać do Bernu.

F r a n c y a.

Paryż, dn. 14. Grudnia. — Papiery spadają na naszéj giełdzie nie z jednego, ale z wielu powodów. Naprzód do przyczyn policzyć musimy, że w przyszłym tygodniu ma być złożonych 120 milionów franków na koleje żelazne co zawsze sprowadza w Paryżu pewne przesilenie pieniężne. Główną atoli przyczyną jest duch ogólny, który w całéj Francyi się okazuje. Wprawdzie przewidziano już dawno, że pożyczka i znaczne zaliczenia na koleje nastąpią, przeto nie ta przyczyna rzuciła postrach na naszą giełdę, lecz inne wypadki, podobne do ostatnich kropel wody przepełniających naczynie. Wybór w 23 dzielnicy Paryża tak jest groźną i widoczną klęską, jakiéj dotąd ministerstwo nie doznało. Jasno ten wybór dowodzi, że nawet ludzie bogaci w Paryżu, że dzielnica, która od lat dziesięciu wybierała do izby deputowanych pana Lefevbra, dziś w znacznéj większości oświadcza się przeciw rządowi. Ten wypadek podnosi nawet znaczenie uczt wyprawianych na cześć reformy. Do tego dodać należy wystąpienie lorda Palmerstona i odpowiedź władzy naczelnéj szwajcarskiéj na notę dyplomatyczną. Pierwsze dowodzi, że Francya musi czuwać nad angielską dyplomacyą, jak nad nieprzyjacielem, który szuka sposobności do zemsty. Owóż są ogólne powody, które wyjaśniają postrach panujący na giełdzie. Pomnażają go jeszcze wieści o nieporozumieniach wybuchłych pomiędzy członkami ministerstwa, a zagrażających przesileniem ministerialném. Przyjaciele gabinetu chcieliby wmówić w publiczność, że te pogłoski same rzuciły popłoch na giełdę. Grubym atoli byłoby błędem przypuszczać, że ustąpienie Guizota z gabinetu, mogłoby pociągnąć spadanie papierów. Przeciwnie, zdaniem jest naszém, że papiery poszłyby nawet w górę, gdyby jutro zamieścił monitor zamianowanie innego ministerstwa, np. pana Molé lub pana Thiersa. Uważają, że Guizot zanadto zabrnął w sprawy szwajcarskie, i z radością ujrzanoby, że Francya może się wywikłać z matni, w którą wpadła. Gdyby jednak przesilenie ministerialne trwało przez kilka tygodni lub miesięcy, podobnie jak dawniejsze, przyprawiłoby o szkody i monarchią lipcową i giełdę. Ale tego nie trzeba mieszać z życzeniem objawioném nawet pomiędzy konserwatystami i na giełdzie, że chętnie ujrzanoby zmianę ministerialną. Nie wierzą przecie w zmianę ministerstwa i to właśnie wywiera wpływ niepomyślny na konserwatystów i na giełdę. Spadanie tym razem papierów ma inne znaczenie. Nie wiedzą, dokąd prowadzi droga, na którą wpadło ministerstwo, obawiają się, aby na niéj nie było przepaści; nie wierzą, aby rząd lipcowy chciał wojny, na to się nigdy nieodważy; obawiają się więc, że dla uniknienia wojny chwycą się środka, który zada cios śmiertelny i tak schorzałemu rządowi. Wszystko to razem wzięte, wywiera wpływ niebezpieczny, i dla tego spadają papiery, nie dla tego, że ministerstwo Guizota się wali, lecz z téj przyczyny, że nie widzą, kto ma po nim nastąpić, lub jak jego ministerstwo ma Francyą ocalić.

Dziennik sporów powiada: z listów nadeszłych z Marsylii dowiadujemy się, że wszystkie pogłoski o wybuchłém powstaniu w Sycylii nie są uzasadnione. i że ludność Palermitańska tylko dopuściła się manifestacyi tchną-

cych pokojem. Jeden wypadek nieco wzburzył umysły. Żołnierz stojący przed komissariatem na straży wystrzelił i zabił człowieka jednego z ludu. Schwycono żołnierza i powiedziano mu: »moglibyśmy cię na miazgę zetrzeć, ale nie chcemy przelewać krwi współobywateli.« Żołnierza później wypuszczono na wolność.

Przy wyborach Mera i Adjunkta, dla 2. cyrkułu Paryża. 11. kandydatów otrzymało stanowczą większość głosów (12 jest potrzebnych do prezentacyi.) Najwyżéj stoją pan Berger z 1370 głosami i pan Baroche z 1328. Dla uzupełnienia listy musi się dziś odbyć jeszcze jedno głosowanie. Liczba zgromadzonych wczoraj wyborców wynosiła 2336, stanowcza zatem większość jest 1169. Wybrani dotąd kandydaci należą wszyscy do opozycyi. Żaden z konserwatystów nie otrzymał stanowczéj większości. Pan Beau, który między niemi miał najwięcéj głosów, otrzymał ich tylko 1038.

A n g l i a.

Londyn, dn. 13. Grudnia. — Oskarżono w parlamencie angielskim duchownych katolickich, a między tymi szczególniéj biskupa Limericku Dr. Ryan, że poduszczają lud przeciw dziedzicom. To dało powód do rospraw w izbie niższéj. Prawdą jest, że biskup powiedział w uroczystéj mowie, że wyższe klassy obchodzą się z biednymi daleko gorzéj niż z bydłem, ale karcił z drugiéj strony za zbrodnie i ubogich. Po tém oświadczeniu dawali członkowie i znajomi biskupa jeden po drugim najlepsze jemu świadectwa i przyznawali, że większa część duchowieństwa katolickiego z ujmą swéj popularności napominała lud do posłuszeństwa prawu.

W Anglii coraz więcéj przekonywują się, że naprożno blokują całe brzegi afrykańskie, dla wstrzymania handlu niewolnikami. Przeszło dwadzieścia okrętów angielskich krąży nad temi brzegami, a jednakowoż teraz daleko więcéj murzynów wywożą do kolonii, niż dawniéj. Najłatwiejby można zapobiedz handlowi niewolnikami, przyjmując zasadę przesiedlania do kolonii wolnych murzynów.

Wypadki wpłynęły przeważnie na gazetę Times. Dziś przyznaje, że zwycięstwo władzy naczelnéj szwajcarskiéj wielki wpływ wywarło na Francyą i Niemcy. Interwencya teraz nastąpić nie może. Ani rząd francuski, ani pruski nic nie może przedsięwziąć, coby się sprzeciwiało duchowi własnego ludu. Radykaliści zamierzają teraz, to co mieczem zdobyli, zabezpieczyć zmianą ustawy. Spodziewa się atoli Times, że Ochsenbein i jego zwolennicy nie pozostaną przy sterze. Dowódzcy wojskowi, którzy teraz pozyskali popularność, będą stanowili rdzeń umiarkowanego stronnictwa.

Cobden w swéj mowie pożegnawczéj powiedział wobec wyborców w Stockport co następuje: »wyślijcie do parlamentu człowieka, który z własnego przekonania żądałby wolnego handlu, niedlatego, żebyśmy chcieli naszemu ludowi nadać wolność handlu według miary rossyjskiéj lub niemieckiéj, lecz pragniemy mieć wolny handel dla Anglików. Dajcie wolność Anglikom, niech się cieszą wolnością, a pozostawcie cudzoziemcom niewolę, kiedy im się podoba!« — Najlepsza to odpowiedź tym niemieckim zwolennikom ograniczonego handlu, którzy utrzymują, że Anglicy namawiają drugie narody, aby zaprowadziły wolny handel, a u siebie chcą zatrzymać ograniczenia.

Znany alderman Wood, złożył na zgromadzeniu aldermanów swą godność, dając za przyczynę, że stosunki majątkowe nie pozwalały mu utrzymywać stósownie godności aldermana.

Morning Chronicle donosi, że raporta z okręgów fabrycznych brzmią cokolwiek pomyślniéj. W Manchester więcéj o 2500 robotników ma zajęcie jak w tygodniu przeszłym. W Ashton spodziewają się, że za tydzień wszystkie fabryki znowu pracować zaczną, a w Oldham i Stockport liczba fabryk, które cały dzień pracują od 15. Października potroiła się. Fabrykanci powiększéj części otrzymali znakomite obstalunki, a przy lepszym stanie targu pieniężnego, dziś przystępują do uczynienia im zadość.

H i s z p a n i a.

Madryt. — Z dotychczasowych rozpraw kongresu pokazuje się jednak, że gabinet nie postępuje zupełnie zgodnie z dotychczasową większością kortezów; owszem widzi, że tą kierują osoby pragnące oddalenia gabinetu. To uda im się niezawodnie, jeżeli gabinet nie rozwiąże kortezów. W ten sposób jenerał Narvaez dwie trudności spotyka. Z jednéj strony jego kolega, minister spraw zagranicznych, popadł w najzupełniejszą niełaskę, ponieważ chciał złożyć królowéj w chwili jakiegoś chorobliwego usposobienia, dowód najsilniejszego przywiązania. Wprawdzie pan Sotto-Mayor, tłomaczy się rozkazem królowéj Krystyny; w każdym razie jednak niełaska jego tak jest zupełna, iż pragnie zamienić posadę ministra spraw zagranicznych na posadę posła w Paryżu. Jenerał Concha nie przyjął wprawdzie poselstwa w Paryżu, ale tylko dla tego, by nowych trudności przysporzyć jenerałowi Narvaez; żąda bowiem mianowania go na nowo jenerał-kapitanem Katalonii a w przeciwnym razie grozi, że się połączy z stronnictwem Mon i Pidal, które pragnie Narvaeza od rządu oddalić.

W ł o c h y.

Rzym. — Sprawa jezuitów w Szwajcaryi przysparza wiele kłopotów ojcu św. Przed wybuchem kroków nieprzyjacielskich nastawano, ażeby stolica apostolska wystąpiła stanowczo w sprawie szwajcarskiéj. Nawet ojciec Ventura domagał się tego, ale Pius odpowiedział: nie podobną jest rzeczą dla mnie, abym jako papież wydalił jezuitów z Lucerny, lecz gdyby dobrowolnie ustąpili, wielkiby ciężar z serca mojego znieśli. O tém doniesiono jenerałowi jezuitów. Ojciec Roothan odpowiedział: być może, że mają słusznie ci, co żądają odemnie, abym odwołał jezuitów, ale tego sam uczynić nie mogę, bo mam radę z czterech consultori, od których zawisło moje postanowienie, ci zaś czteréj doradzcy sądzą, że w chwili niebezpieczeństwa nie wypada uciekać z Lucerny jezuitom. Tak więc rozwinęły się wypadki szwajcarskie.

Florencya. — Wiadomo, że familia książąt Poniatowskich w ciągu wieloletniego tu pobytu swego przy każdéj sposobności, gdzie tylko szło o dobro powszechne lub korzyść zakładów dobroczynnych, odznaczała się zawsze niestrudzoną gorliwością; często zaś z poświęceniem nie małych ofiar, dając innym przykład, okazała się bardzo czynną. W uznaniu tych zasług magistrat tutejszego miasta przedstawił niedawno Wielkiemu księciu, aby rzeczoną familię do florenckiego patriciatu przyjąć raczył. Wiel. książę z zadowoleniem zadosyćuczynił temu życzeniu i zarazem wszystkim członkom familii Poniatowskich wraz z ich potomstwem męzkim, nadał tytuł książąt di Monte Rotondi.

M e x y k.

Ostatnie wiadomości z Vera-Cruz, obejmują dwa ważne fakta, zajęcie stanowcze miasta Puebla przez amerykanów i oddalenie Santa Anny, oddanego pod sąd wojenny przez rząd, który sam ustanowił. Oddalenie Santanny od dowództwa jest stanowczém i zawartém w następnéj odezwie nowego ministra spraw zagranicznych, doń adresowanéj:

Toluza 7. Paźdz. — Jaśnie Wielmożny Panie! Prezes tymczasowy rzeczy pospolitéj, znając dobrze obowiązki, jakie względem kraju wypełnić winien, przekonany o konieczności podniesienia w narodzie moralności publicznéj i dania więcéj energii karności wojskowéj, prawie zupełnie zniesionéj w skutek domowych niesnasek; pragnąc przytém dowieść ludności miasta Mexyku, oraz innych punktów dziś będących w ręku nieprzyjaciela, że ich los nie jest dla rządu obojętnym; zważywszy nareszcie, że we wszystkich krajach dowódzcy armii winni są odpowiadać przed sądem za błędy popełnione, a nawet za klęski, jakich doznali, postanowił, że waszae xcellencya złożysz dowództwo nad wojskiem jenerałowi Rincon, a tymczasowo nim ten jenerał się stawi dla odebrania go, jenerałowi Don J. Alvarez.

Prezydent rozkazuje, byś stanął kwaterą główną w miejscu, które uznasz za stósowne, zgodne z rządem najwyższym, by tam oczekiwać pod rękojmią słowa honoru, rozkazów, jakie otrzymać możesz o ułożeniu sądu wojennego, który wyda wyrok na pana za przegrane przez niego bitwy, a szczególniéj za stratę stolicy rpltéj. Jaśnie Wielm. prezydent mniema, że honor Twój wskazuje potrzebę oczyszczenia się z wszelkiego zarzutu przez sąd wojenny i spodziewa się, że wypadek będzie korzystnym dla Ciebie, Mam honor przesłać ten rozkaz najwyższy JW. Panu składając mój szacunek najgłębszy. — (podpisano) Rosa.

Santana tego rozkazu usłuchał z łatwością, którą tylko wytłomaczyć można zupełnem opuszczeniem go przez wojsko. Zdaje się też, że rząd nie wierzy jenerałowi Paredes, bo mu kazano bawić w Tiloloapan.

Zresztą Mexyk był spokojny i kilku dniami wprzód jenerał Scot z częścią swego sztabu zrobił rekonesans aż do Gwadalupy. Wieści o pokoju wszędzie krążą. Kongres mexykański w Queretaro potrafił się ułożyć w ciało naradcze, a większość oświadczyła się za rychłém załatwieniem spraw z stanami zjednoczonemi. Trudno jednak przewidzieć, o ile te wieści są prawdziwe, tém bardziéj, że tyle razy puszczono je w obieg bezzasadnie.

Przy sposobności panującéj w Mexyku, a która coraz bardziéj się utwierdza, to miasto nabiera charakteru amerykańskiego. Wszędzie wznoszą się zakłady na wzór miast stanów zjednoczonych: hotele, karczmy, bilardowe sale, a nawet teatra. Wychodzi nawet dziennik amerykański North American, pod kierunkiem pana W. C. Tobby, który kiedyś w Filadelfii wydawał pismo pod tym samym tytułem.

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Środek Prisznica przeciw cholerze. — Gdy z pism publicznych zatrważające dochodzą nas wieści o cholerze, która znowu po wielu miejscach się objawia i ku nam zbliża, nie od rzeczy będzie podać do powszechnéj wiadomości środki, jakie naprzeciwko niéj nastręcza woda. W pierwszych napadach téj choroby mocne nacieranie całego ciała, prześcieradłem w zimnéj wodzie zmaczaném, pomyślny sprawia skutek, główny atoli znajduje się ratunek w użyciu, tak nazwanéj siedzeniowéj kąpieli, chory siada w wanienkę napełnioną wodą tak, aby zamaczał połowę brzucha, zostawiając nogi wolne. Wśród siedzenia, powinien chory szczególniéj część dolną brzucha mocno nacierać, aż ulgi nie dozna, co czasem godzinę i dłużéj trwać może. Gdyby już nastąpiły silne kurcze, trzeba wziąć połowiczną kąpiel, to jest: usiéść z nogami w wannie nalanéj wodą do sześciu lub więcéj cali głęboko, i całe ciało nacierać tak długo, dopóki kurcze nie sfolgują i zupełna cyrkulacya krwi nie nastąpi. Jak w pierwszym tak i w drugim razie, może być woda nieco zwolniona, stósownie do sił

chorego, nie powinna jednakże 14 stopni ciepła podług Reaumura przechodzić. Przytém obfite picie i lewatywy z zimnéj wody, wielce są skuteczne. Potrwawy powinny być zimne, nie zbyt pożywne i łatwe do strawienia. W powyższy sposób używał Prysznic zimnéj wody, podczas cholery panującéj w r. 1837. w górnym Szląsku w Grefenbergu, i nie miał pomiędzy chorymi przypadku śmierci, a wszyscy pod ów czas goście, biorący kuracyą wodną, wolnymi byli od napadu téj epidemii. Zdarzały się i takie przypadki, że chorzy zostawieni sami sobie, przez nadzwyczajne picie wody, wśród gwałtownego pragnienia, od dalszych skutków choroby uwolnili się.

Jeżeli kiedy lekarze naprzeciw cholerze użyli zimnéj wody, czynili to dopiero wtenczas, gdy już poprzednio wyczerpali środki apteczne — gdy chorego siły odstąpiły — a choroba do najwyższego wzmagała się stopnia, w takim więc razie łatwo być mogło, że tylko cząstkowe i niestósowne użycie wody bezskuteczném się okazało.

*

Nie dawno odkryto w chemii ciało pod nazwiskiem chloroformu znane; zajęło ono nader ważne stanowisko naukowe, jako posiadające w wyższym stopniu niż eter własność odurzania i całkowitego przytępienia czucia, w żyjącym organizmie. Czytamy w pismach zagranicznych opisy szczęśliwie wykonanych operacyi chirurgicznych przy pomocy tego środka, sposobem jak eter przez oddychanie do płuc wprowadzonego. Onegdajszy numer Tygodnika lekarskiego warszawskiego powtórzył je w całéj obszerności. Odsyłając czytelników naszych do tych ciekawych i zajmujących szczegółów pospieszamy udzielić im wiadomości o szczęśliwym wypadku operacyjnym, którego opis nadesłany nam został przez naczelnego lekarza szpitala Dzieciątka Jezus.

W dniu dzisiejszym t. j. 11. b. m. wydarzyła mi się sposobność użycia chloroformu w szpitalu Dzieciątka Jezus na dość silnym mężczyznie, około 50 lat mieć mogącym, któremu trzeba było rozciąć ogromnego czeraka (furunculus) zajmującego przednią stronę uda i głęboko zapuszczającego się pod skórę. Posadziwszy chorego na krześle, wlałem łyżeczkę chloroformu na chustkę w kilkoro zwiniętą i w kształcie lejka złożoną; podsunąwszy ją pod usta i nos chorego, zmusiłem go niejako do wciągania w siebie wydzielającéj się pary chloroformu. Z razu oddychanie to zdawało mu się być przykrém, zaczął nieco gwałtowniéj poruszać rękoma, lecz wnet po kilku głębszych westchnięciach przymrużył oczy, pobladł, opuścił głowę i wpadł w stan zupełnego otrętwienia i był bez przytomności. Obecny przy operacyi téj kol. Jabłonowski, zrobił dwa głębokie cięcia wzdłuż i poprzek czeraka, z których każde miało do 4 cali długości. Tak przy tém przecięciu, jako też przy następném wyciskaniu ropy pod skórą znajdującéj się, nie okazał chory najmniejszéj oznaki bólu lub cierpienia; opatrzonego, położono na łóżku, a odurzenie jego było jeszcze mocném i trwało minut kilka, po których odzyskawszy przytomność, nic nie widział co się z nim działo, kiedy i przez kogo operacya zrobioną została. W parę godzin późniéj znalazłem tego chorego w naturalnym stanie bez najmniejszego bólu głowy.

Rzetelność tego wypadku stwierdzić mogą lekarze obecni temu doświadczeniu, które w zupełności usprawiedliwia to, co nam Dr. Simon o tym nowym środku powiedział, że działa pewniéj i prędzéj jak eter, że mniéj drażni płuca i że użycie jego jest daleko prostsze i łatwiejsze, gdyż żadnego nie wymaga przyrządu.

Nie wątpimy zatém, że chloroform odbierze panowanie eterowi. Farmaceuci nasi, już zajmują się przysposabianiem tego szczególnego preperatu. Chloroform, którego użyłem, zrobionym był w aptece J. C. K. M. Posiadał wszelkie własności fizyczne, cechujące dobroć jego, mianowicie był zupełnie czystym, klarownym, nadzwyczajnie lotnym i miał woń nader przyjemną, zrazu lekko eteryczną; a rozłarty w palcach, aromatyczną, owocową. Smak miły, słodkawy. L.

Giessen. — Sławny chemik rólniczy professór Liebig znalazł w starém jedném dziele angielskiém analyzę choroby kartoflanéj, którą uważa jedynie za właściwą, i która zgadza się z przyjętemi przezeń już dawniéj powodami owéj choroby. Za jedyny powód podano w tém dziele czas mokry, który wpływa na łupinę kartoflaną i utrudnia ulotnienie się wilgoci, potrzebne do utrzymania w zdrowiu kartofli. Przypuścić nie można, żeby się ta roślina wyrodziła. Prostém na chorobę tę lekarstwem jest grunt suchy, na którym sadzić należy kartofle, a więc grunta wysoko położone i wystawione na przewiew wolnego powietrza, kartofle zaś przechowane powinny także być wystawione na silny przewiew powietrza. Utrzymuje, że ta choroba zawsze mniéj więcéj panowała, lubo się nie upowszechniła na wszystkie strony, jak w czasach ostatnich, ale do tego przyczyniły się szczególniéj czasy mokre. Z doświadczenia powiada, że suchy i lekki grunt nie zrodził tyle nadpsutych kartofli, co ciężki i nisko położony, a suche i przewiewne przechowywanie kartofli częścią je uzdrowiło lub zachowało przed gniciem.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Berlin, 19. Grudnia. — Na wczorajszéj giełdzie zbożowéj płacono pszenicę 67—72 tal.; żyto nowe 46—48 tal.; z dostawą na Maj lub Kwiecień 47—47½ tal.; owies (48/52 funtów na szefel) 26—29 tal.; jęczmień 43—45 tal. Spiritus (beczka 135 kwart 80° Trallesa) 23¼—24 tal.

P. Fryderyk Laade Dyrektor muzyki z Berlina, tutejszéj publiczności zaszczytnie znany, raczył ofiarować dochód z koncertu swego dnia 22 b. m. w Bazarze odbyć się mającego na korzyść Domów Ochrony dla biednych dzieci. Orkiestra zostanie powiększona i kilku artystów, a mianowicie Pan Servais, chcą wziąść udział w tym dobrym uczynku.

Cena biletu Złp. 3.

SPRZEDAZ KONIECZNA.

Sąd Nadziemiański w Poznaniu.

Dobra ziemskie Zajączkowo wraz z folwarkiem Podborowo w powiecie Szamotulskim położone, przez Dyrekcyą ziemstwa oszacowane na 52,629 tal. 10 sgr. 5 fen., mają być

dnia 27. Kwietnia 1848.

przed południem o godzinie 10. w miejscu zwykłych posiedzeń sądowych sprzedane.

Taxa wraz z wykazem hypotecznym i warunkami przejrzane być mogą w właściwém biórze Sądu naszego.

Wszyscy niewiadomi pretendenci realni wzywają się pod prekluzyą, aby się najpóźniéj w tym terminie zgłosili.

Poznań, dnia 29. Września 1847.

Królewski Sąd Nadziemiański.
Wydział processowy.

OBWIESZCZENIE.

Z polecenia sukcessorów zmarłego księdza Proboszcza Piotrowicza będę pozostałość jego, składającą się z mebli, sprzętów domowych, pościeli, sukień ubiorczych, bielizny rozmaitéj, żywego i martwego inwentarza, (3 koni, 2 źrebaków i 5 krów), jako i powozu w dobrym stanie znajdującego się

w dniu 4. Stycznia 1848.

zrana od godziny 10téj i następującego dnia na probostwie w Granowie pow. Bukowskiego za gotową zaraz zapłatą w pruskim kurancie sprzedawał, co się niniejszém donosi.

Grodzisk, dnia 17. Grudnia 1847.

Kiljan, Kommissarz aukcyjny.

Towarzystwo muzyki instrumentalnéj postanowiło wieczory synfoniów na dni 10. Stycznia, 7. Lutego, 13. Marca i 10. Kwietnia roku 1848. w sali Loży wolno-mularskiéj urządzić.

W celu abonowania się na cztery te koncerta zapraszamy miłośników muzyki z uniżoném nadmienieniem, iż w składzie bibliopoli Mittlera warunki abonamentu są do przejrzenia, oraz że aż do 31. b. m. względem abonowania oświadczyć się można.

Poznań, dnia 17. Grudnia 1847.

Dyrekcya towarzystwa muzyki instrumentalnéj.

Komissant handlowy, znający się dokładnie na handlu materyalnym, umiejący po niemiecku i po polsku, jakoteż usposobiony do prowadzenia korrespondencyj, natychmiast znajdzie korzystne pomieszczenie. Bliższą wiadomość powziąść można u Leopolda Goldenring.

Dziś we Wtorek dnia 21. Grudnia
dany będzie
w sali Bazaru
wielki koncert wieczorny,
przez Dyrektora muzyki Laadego i jego kapelę z Berlina.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dn. 20. Grudnia 1847. r. od Tal.	sgr.	fen.	do Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	2	11	1	2	17	9
Zyta dt.	1	16	8	1	21	1
Jęczmienia dt.	1	17	6	1	28	3
Owsa dt	—	24	5	—	28	—
Tatarki dt	1	14	5	1	18	11
Grochu dt.	1	16	8	1	23	4
Ziemniaków dt.	—	19	7	—	22	8
Siana cetnar	—	27	6	1	—	—
Słomy kopa	5	10	—	5	25	—
Masła garniec	2	10	—	2	15	—